

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. III. Alia repugnantia pro ejusdem firmi judicij directi necessitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

loris, ut quis licite operetur, est prorsus repugnans.

N. Hinc laudatus merito Episcopus de Fuentes in suo libello, mole quidem, non tamen sapientia, prudentia, & rationum pondere exiguo, toto suo Probabiliorismi Examine contendit, quod opinionem, quam probabiliorum iudico, nequeam absolute iudicare veram; sed tantum verosimiliorem, & quidem cum formidine, an sit in re falsa: similiter contendit, quod nequeam minus probabilem oppositam iudicare absolute falsam, sed forte esse veram; & ideo ejus fundamentum iudico grave, & sufficiens, ut intellectus suspendat tum assensum determinatum de veritate probabilioris, tum assensum determinatum de falsitate minus probabilis. Si enim, ut ait a. n. 72. iudicare possum alios Doctores errasse contra legem sequendo opinionem sibi probabiliorum; & hoc quia mihi est probabilior; cur timere non potero, me hic, & nunc quoque errare, iudicando, etsi quia mihi est probabilior eos errasse? Si ergo timere possum de ipsa mea probabilioritate, quanto magis de ejusdem mei iudicii mihi probabilioris veritate; cum sciam, quod omne probabilior sit indifferens ad verum, & falsum?

§. III.

Alia repugnantia pro ejusdem firmi iudicii directi necessitate.

SUMMARIUM.

Contradictio, n. 65.

DD. tuentes obligationem sequendi tutiorem inter aequae probabiles, n. 66.

Alia eorum Probabilioristarum contradictio, ib. & n. 67.

Si datur obligatio sequendi tutiorem inter aequae probabiles, non est necessarium, immo repugnat iudicium directum, n. 68. 69.

Implicat iudicium directum, si teneor sequi tutiorem minus probabilem, aut si possum eam sequi, si verum est, quod intellectus nequeat physice assentiri minus probabili, n. 70.

Alia repugnantia iudicii directi de veritate, dato Probabilioristarum principio, quod non teneamur semper ad verum, n. 71. 72.

Alia contradictio P. Thyrsi, n. 73.

Aut P. Thyrsius se non obligare ad querendam re ipsa probabiliorum, n. 74.

DD. qui tractant de quantitate diligentiae pro veriusquisitione; & qua passim tradatur, ib.

Repugnat, ut probabilior iudicetur absolute, & firme certa, n. 75.

Alia repugnantia ex doctrina P. Eliz. n. 76.

Alia contra Palanci principia, n. 77.

Palanci contradictio, ibid.

Alia repugnantia, n. 78. 79. 80.

ECce alia contra idem iudicium directum de veritate firmum, immo necessarium, repugnantia, quae ex doctrina Probabilioristarum sequitur.

Prima est, quod dicant, suspendendum N. esse omne iudicium, quoties utraque opinio est aequae probabilis; ita P. D. Thyrsius a. n. 7. §. 7. & simul dicat sequendam tunc esse tutiorem; ita Lf. §. 8. n. 51. Modo rogo, quomodo tunc sequi possum tutiorem, si necessitas ad suspendendum iudicium de veritate tutoris? nam quoties utraque est aequae probabilis, teneor ad utriusque iudicii suspensionem; sed etsi una sit tutor, est tamen aequae probabilis; ergo tunc teneor ad suspendendum iudicium de veritate tutoris; ergo vel tunc non possum sequi tutiorem, quia tunc implicat iudicium directum de illius veritate, cum tutor non sit tunc probabilior; vel si possum, necessarium non est iudicium directum de veritate tutoris, sed satis reflexum de ejus tutoritate.

Confirmo 1. hoc ipsum; quia ex una parte datur obligatio sequendi tutiorem, quoties utraque est aequae probabilis, ut vult Palanco, P. Munesia, P. D. Thyrsi & Fogge. P. Minus: ex alia datur impossibilitas sequendi illam, quia, juxta eandem, omnis opinio, quam sequor, debet a me iudicari directe vera; sed neutra ex aequae probabilibus potest, juxta eandem, iudicari directe vera; ergo datur tum necessitas, tum impossibilitas sequendi tunc tutiorem: necessitas, ut affirmant; impossibilitas, quia voluit omnem opinionem judicandam directe veram debere esse probabiliorum; sed tutor non est tunc probabilior; ergo tunc non potest iudicari directe vera: ergo vel non datur necessitas iudicii directi de veritate opinionis, si tutor est sequenda; vel si datur necessitas, repugnat, ut tunc sequar tutiorem.

Explico. Sit haec duplex opinio aequae probabilis, *Datur lex jejunii*; *Non datur lex jejunii*. Prima tutor, quia stat pro lege; altera minus tuta, quia pro libertate. Dicunt Adversarij sequendam tunc esse stantem pro lege. At quaero, qualiter formari possit iudicium directum de ejus veritate? Quod enim formare possim hoc iudicium, *Non pecco jejunando*, non est formare iudicium directum de ejus opinionis veritate; non enim per illud affirmatur obligatio jejunii, ut affirmari debet; immo illud iudicium, *Non pecco jejunando*, stare potest cum iudicio directo de veritate.

veritate opinionis negantis obligationem jejunii, nempe cum hoc, *Non datur lex jejunii*: ergo illud iudicium non affirmat veritatem huius sententiae, *Datur lex jejunii*.

N. 68. Confirmo 2. quia si necessarium est iudicium directum de veritate opinionis, quam sequor, implicat, ut sequar tutiorem ex æquè probabilibus; ergo vel non datur necessitas sequendi tutiorem inter æquè probabiles; vel si datur, non datur necessitas, immò datur repugnantia iudicii directi, & multò magis iudicii firmi de veritate. Antecedens probatur: Dubito ex. gr. an tenear ad Sacrum; audio illud: ecce ego tunc non iudico veram esse hanc opinionem: *Teneor audire Sacrum*: non, inquam, iudico veram ob motiva directæ; sed tantum ob reflexas; nempe, quòd quia in dubiis, aut æquè probabilibus, ut volunt Adversarii, teneor ad tutius, teneor tunc audire Sacrum: ergo absque omni iudicio directo de rei veritate possum licite operari: etenim res directæ tunc est dubia, & æquè probabilis: ergo tunc suspendo iudicium directum, & unicè recurro ad iudicium reflexum de licito usu tutoris æquè probabilis, præscindendo, an tutor sit vera: ergo etiam potero licite recurrere ad solum iudicium reflexum de probabilitate, aut probabilitate opinionis, suspendo omni directo de ejus veritate.

N. 69. Sicut enim in casu tutoris æquè probabilis non iudico verum, quòd detur præceptum directum de audiendo sacro, immò, juxta Adversarios, tale iudicium directum, tam de præcepto, quam de non præcepto, est impossibile, quia utriusque motiva sunt æquè robusta, & ideo suspendo omne iudicium directum; immò à solo iudicio reflexo, quòd quoties præceptum est dubium, teneor, aut saltem honestum est stare pro præcepto, si casu detur; ab hoc, inquam, solo iudicio reflexo dirigor ad Sacri auditionem; quòd adeo certum est, ut si interrogar, an hodie detur præceptum Sacri, respondebo, *Dubito*; si autem dubito, omne iudicium directum suspendo; si autem omne tale iudicium suspendo, à nullo iudicio directo dirigor ad honestam Sacri auditionem; atque adeo à solo reflexo ad illam dirigor. Ita in casu nostro. Ergo sicut nullatenus est necessarium iudicium directum de veritate rei, seu de obligatione Sacri audiendi, ut ad ejus auditionem dirigar, & audiam Sacrum ut obligatorium: ita in aliis casibus, quoties opinio est æquè, aut non æquè probabilis, nullatenus necessarium erit directum de veritate opinionis iudicium; sed satis reflexum de certà probabilitate ve-

ritatis, & de licito usu cujusvis certò probabilis.

Idem argumentum formari potest de minus probabili tutiori. Probabilioritæ enim tumentur licitum sequi tutiorem minus probabilem, & simul negant intellectum posse physicè assentiri minus probabili: ex hoc autem utroque ita arguo: Implicat, ut assentiar minus probabili, etsi tutiori; & tamen sequi licet tutiorem minus probabilem: ergo non est necessarium directum de veritate iudicium, sed satis reflexum fundatum in præcepto, aut consilio reflexo, quòd licitum sit sequi tutiorem minus probabilem. Consequentia probatur; quia dum sequor tutiorem minus probabilem, non tantum non assentior directè, quin nec possum directè assentiri veritati illius, ut volunt Probabilioristæ; & tamen eam licite sequor, & juxta eam licite operor: ergo ut aliquam opinionem licite sequar, & juxta eam operer, necessarium non est directum de ejus veritate iudicium, sed satis aliud principium reflexum, ex. gr. quòd licitum sit sequi tutiorem, etsi minus probabilem, vel probabiliorè, æquè, aut minus tutam, immò minus probabilem minus tutam, suspendo omni directo, de veritate tutoris minus probabilis, aut probabilioris minus tutæ, aut minus tutæ minus probabilis iudicio. Sicut ergo in casu, quo sequor tutiorem minus probabilem, dirigor ad imperandum ex. gr. jejunium, non à iudicio directo de obligatione jejunii, nam minus probabile est dari tale præceptum; sed à iudicio reflexo nixò huic principio, *Tutius est jejunare*, suspendendo omne directum de præcepto jejunii iudicium; adeoque ut ponam opus consilii, aut præcepti, nullum est necessarium iudicium de veritate directæ, ita nec in aliis.

Secunda repugnantia necessitatis iudicii directi de veritate sumitur ex aliis eorumdem Probabilioristarum principiis. Etenim P. D. Thyrius diff. 11. n. 27. ait, quòd licet Deus obliget ad inquirendam veritatè, obligat tantum non docere nisi opiniones, quæ post diligens veritatis examen apparent verosimiliores: & n. 28. ait, axioma, *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam*, intelligendum de illis, & in illis, quæ sunt necessaria ad salutem; non autem de faciente, quòd in se est, in illis, quæ inter T. T. disputantur: ut enim Deus non tenetur manifestare veritatem Magistro diligenter studentis, & enixè petenti lumen à Deo; ita nec in illis, ne peccem, teneor exequi verum: & sicut ille Textus, *Quærite, & invenietis*, non probat, omnem quærentem invenire veritatem;

tatem; ita nec probat, quòd in operando possimus semper sequi verum. Hec P. D. Thyrsus.

N. Sed contra 1. quia ex hoc utroque, quòd
72. non possimus semper sequi, aut invenire verum, & quòd Deus obliget tantum ad verisimilius, aperte infertur necessarium non esse ad operandum; iudicium directum de veritate, nam hoc saepe implicat: ergo qui obligat, ut iudicet semper esse verum id, quòd est sibi probabilius, obligat ad chimeram; non tantum quia ex probabilitate indifferenti ad verum, & falsum infert absolute, & determinate veritatem; sed etiam quia saepe implicat, ut cognoscatur veritas; quoties operandum est: ergo si cognitio veri saepe implicat, quomodo quilibet, ut operetur, necessitabitur ad absolutum, firmum, fixum de veritate iudicium?

N. Contra 2. quia idem P. D. Thyrsus diff.
73. 13. n. 6. ait ex P. Junio: Constat autem probabilitatem reflexam stare sine directa; quoniam Authores passim probabiles pronuntiant sententias alienas, quas directe rejiciunt, & quibus directe assentiri non possunt, saltem prudenter: & Confessarii poenitentes absolvunt juxta opiniones suis contrarias, quas norunt esse poenitentibus exercite; & formaliter probabiles; non vero sibi, nisi objective; & signate. Hec P. Thyrsus. Ecce 1. quòd aliena potest videri mihi certo probabilis; quòd alibi negat. Ecce 2. quòd sub iudicio directo de falsitate alienae, & de veritate meae stat certum iudicium de probabilitate veritatis opinionis alienae. Ecce 3. quòd iudicium reflexum de objectiva probabilitate veritatis opinionis alienae, etiam si sit cum directo, vel de falsitate alienae, vel de veritate propriae, satis est Confessario, ut absolvat poenitentem: ergo ad honestam absolutionem satis est iudicium reflexum de objectiva probabilitate veritatis opinionis poenitentis, etiam si unitum directo de falsitate ejusdem, aut de veritate propriae; ergo multo magis idem satis erit, suspensio omni directo de veritate propriae, & de falsitate alienae. Vide quae dixi disp. 11. an. 512. ad hoc intentum.

N. Contra 3. quia idem P. D. Thyrsus diff.
74. 14. n. 32. ait, se non obligare ad quaerendam opinionem re ipsa probabiliorem; sed tantum ad eam eligendam, quae facta sufficienti diligentia in mentem venit. Ecce 1. quòd tandem tendat obligatio sequendi probabiliorem, nempe ad eam, quae facta sufficienti diligentia in mentem venit: haec autem, quae in mentem venit, saepe non est, nisi una; immò saepe Confessario nulla pro-

ponitur comparatio inter unam, & aliam; hic, & nunc non potest uti maiori diligentia. Quin cum P. Thyrsus quaerat l. c. n. 9. P. Sanch. quanta esse debeat diligentia pro veritate inquisitione; ait, omnes fateri, cunctos ad aliquam obligari; & de hoc tractare P. Sanch. tom. 5. in 3. p. disp. 4. sect. 8. an. 16. P. Sanch. lib. 1. Sum. cap. 6. n. 36. P. Valq. 1.2. disp. 12. cap. 2. & D. D. communiter docere, inquit P. Thyrsus, quòd si vir sit indoctus, teneatur consulere viros doctos, & pios; monet tamen P. Sanch. aliquos excusari consulendo aliquem; non ita alios consulendo eundem. Quae omnia cum vera sint, quero, quomodo obligatio sequendi probabiliorem, immò obligatio iudicandi absolute, & firme verum id, quòd mihi est probabilius, coequeat cum hac doctrina recentior allata?

Etenim obligatio probabilioris resolvitur in obligationem eligendi illam; quae post sufficientem diligentiam mihi in mentem venit; cum autem haec sufficiens diligentia nullatenus taxari possit; consequenter neque obligatio sequendi probabiliorem; nam haec obligatio praesupponit illam. Quòd si non datur obligatio sequendi probabiliorem, eo ipso multò minus dabitur obligatio iudicandi illam absolute veram; cum semper timere possim, tum ex naturae opinionis probabilioris, quae est aequè indifferens ad falsum; etenim ex probabilioribus invicem contradicentibus tot sunt falsae, quot verae; tum, an diligentia sufficienti, cuius mensura taxabilis non est, usus sim. Adde & ut urgeo: Vel obligat ad eligendam probabiliorem; & tunc etiam obligat me, ut considerem, quae mihi in se, seu ex parte objecti videatur probabilior; quo modo si obligor ad veriorum, obligor ad prius examinandum, quae mihi in se, seu objective videatur verior: Vel non obligat? & sic frustra neus est Adversarii labor. Rursus si obligor ad eligendam, quae mihi est probabilior, ea apparentia, vel est prudenter concepta, & sic supponit examen praevidium de objectiva opinionis probabilitate; vel non? & sic est probabilior ex errore culpabili, & ex non usu sufficientis diligentiae in investiganda probabilitate. Si autem hoc ita est, repugnat, ut serio iudicem absolute veram eam opinionem, ex non usu sufficientis diligentiae mihi probabiliorem.

Tertia est ex P. Elizald. qui in sua Appendix de Naturae opinionis qu. 6.7. & 8. negat opinionem esse absolutum de re iudicium; quòd impugnavi disp. 4. n. 8. ostendens esse absolutum, etsi incertum, de re iudicium: & l. c. qu. 6. §. 4. pag. 263. vult omnes al-

fertiones probabiles esse modales; quod etiam impugnavi *disp. 8. n. 14. & 48. & 49.* Quibus suppositis, ecce manifesta implicatio necessitatis iudicii directi de veritate: ita enim arguo: Nullum iudicium probabile est iudicium absolutum, etsi incertum, de veritate; nullumque iudicium probabile affirmat rem ita esse, aut non esse, sed ita videri, ut ait P. Eliz. sed tale iudicium non est iudicium de veritate; ergo etsi asseratur necessitas huius iudicii, non asseritur necessitas iudicii directi de veritate, sed reflexi de probabilitate veritatis; nam omne probabile, juxta Eliz. est modale. Præterea contra eundem stant alia ejus principia, quod intellectus non possit physice assentiri æquæ, aut minus probabili; & tamen, quod licitum sit sequi tutiorem minus probabilem: in quo casu etsi concederet quod iudicium opinativum non sit modale, sed absolutum, etsi incertum de veritate, ut omnes alij concedunt; adhuc implicat tunc tale iudicium directum de veritate tutioris, cum sit æquæ, aut minus probabile.

N. 77. Palanco. Quarta est ex Palanco non tantum utente iisdem principiis de impotentia intellectus, ut assentiat æquæ, aut minus probabili, & simul licentiā sequendi tutiorem; sed etiam quia sibi manifeste contradicit. Nam ex una parte requirit iudicium directum de rei veritate, ut licite operer, & opiner; ex alia negat requiri iudicium directum de hac veritate, *Deipara est sine labe concepta; honestus est ejus cultus, ut eam colam, ut notavi disp. 8. a n. 385.* ergo sibi contradicit.

N. 78. Quinta est; quia est principium Contrariorum. Licitum mihi est sequi, & operari juxta opinionem, quam defendi scio a viris eximie sapientibus; immo huic principio inhæret tota vis directiva, tam civilis, & politica, quam supernaturalis. Si ergo hoc mihi licitum est, cur, suspensio omni prorsus iudicio directo de veritate opinionis, quam lego, aut audio, & consilij, quod peto, non potero ab eo principio regulari proximè ad honestam operationem?

N. 79. Denum manifesta est Probabilistarum inconsequentia: cum enim unanimis doceant, quod intellectus non possit physice assentiri æquæ, aut minus probabili, ex hoc inferat potius nullum esse necessarium iudicium directum; & ideo plures ex Probabilistis, nempe illi, qui negant intellectui potentiam physicam, ut assentiat minus probabili, intulerunt necessarium non esse iudicium directum, sed satis esse reflexum; eisdemque dedi *disp. 8. n. 231. & 236. & a n. 605. ad 610.* Ergo inconsequenter proce-

Tom. III.

dunt Probabilioristæ tuentes simul impotentiam physicam intellectus, ut assentiat minus probabili, & necessitatem iudicii directi de veritate omnis opinionis, quam quis sequitur, & licitum sequi tutiorem minus probabilem.

Confirmo argumento, quod dedi *disp. 11. N. n. 317.* Quæro enim, quid directè judicet se- 80. quens tutiorem minus probabilem? Vel enim directè judicat, *Non licet pictura die festo*, quam suppono minus probabilem, & tutiorem; & hoc non, quia, juxta Adversarios, implicat, ut minus probabilem judicet veram: vel judicat, *Licitum est non pingere die festo*? hoc autem non est ad rem; non enim quæro, an sit licitum non pingere; sed quæro, an sit licitum, vel an sit illicitum pingere die festo. Immo si respondeatur, quod judicet, *licitum esse non pingere*, dant nobis, quod volumus, nempe quod liceat suspendere omne iudicium directum de veritate questionis propositæ. Recole locum citatum, & *num. 408.* ubi impugno Palanco, & ostendo ejus Palanco, contradictionem.

§. IV.

Prosequor eandem doctrinam adverse repugnantias, specialiter in Fogarinum.

S U M M A R I U M.

Mens Fogarini, n. 81.

Certitudo moralis inter opiniones Theologas incertis repugnare videtur, cur? n. 82. 83. 84.

Contradictio Fogarini asserentis simultaneam probabilitatem utriusque opinionis, & tuentis omnem suam esse sibi moraliter certam, n. 85.

Ostendo non requiri iudicium moraliter certum de veritate logica, n. 87.

Rem, ac quæ habeo moralem certitudinem, possem jurare; Fogarinus autem nequit omnem veritatem sue opinionis jurare, n. 88. 89.

Cur etsi sit mihi probabilius Petrum esse reum, non possum affirmare absolute, & multo minus coram iudice jurare esse reum? n. 90.

In aliquibus materiis si aliqua opinio sit certè probabilis, inferatur obligatio exercendi aliquam actionem, n. 91.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Ec

Hic